

B.112
2

अथ

Agni rdha prayoga

आग्नीध्रप्रयोगः

233

आमी-प्र-

१

मकावोशै॥ शिरः चक्षुषी॥ नासिके श्रोत्रे॥ हृदयमात्मन्य॥
अपउपस्पृश्या॥ प्रसृचमंत्रैर्मार्जयित्वा॥ दधिक्राव्ये॥
० आपो हिष्ठा० ऋ० ३ य० चि० धितु० इरि० यवर्णो रुच० ॥
पवमानः सुवर्जन इति अनुवः तरतसमं० वर्ग० भूभुवस्तु
वः॥ आचम्य अस्यां पौर्णमास्येष्ट्या आग्नीध्रं त्वामहंवृणे॥
वृत्तोस्मि कर्मकरिष्यामि॥ इदं देवदूर्मनुयज्ञनीचहस्पति
रुक्मरपथामदानिश ७ सिषद्वि श्वेदेवाः सूक्तवाचः ८

३

थिविमातर्मा माहि ७ सोमधुमनिष्येम धुजनिष्येम
धुवक्ष्यामिम धुवमंतीदेवे १ योवाचमुद्यास ७ शिश्रुषे दिव्या
प्यामनुष्ये १ यस्तमोद्वा ओ वंतु शोभायै पितरो नुम
दंतु ॥ आग्नीध्र उक्तरदेश उपविश्य पाणि १ यामृ
दं गृह्णाति ॥ अमीदितस्त्रिहर्ष ॥ उच्चैः समाहंत वै ॥ श
म्यामा दायद्विद्विषदसकृतुप ७ सां समाहंति ॥

२ इषरमावदेर्जमावदधुमद्वंदवय ५ संघातं जेष्ठा ॥ तूष्णीं त
 पात्राणि समाहंति । नं त्रिः संकृद्वा ॥ आहराप आनया । आग्नी
 ध्रः ॥ प्रणीताभ्यः स्तुवेणोपहृतसवेदेतोपयम्यपाणिवांत
 र्थाय एवं मदंतीभ्यः स्ताउ भयीरानीयमाना प्रतिमंन
 यते ॥ समापो अद्गिरमत्तसंघोषधयोरसेनसंश्रव
 तीर्जगतीभिर्मधुमतीर्मधमतीभिः सृज्यध्वं ॥ अ

अथ आग्नीध्रप्रयोगः ।

श्रीगणेशाय नमः ॥ आचम्य पूर्वोच्चरितं पुण्यतिथौ ॥ दर्शपूर्ण
 मास्यंगलेन विहितं आसनः शुद्ध्यर्थं आर्तिज्याधिकारार्थं पवन
 पावनमंत्रान् च मनमंत्रप्रोक्षणानि करिष्ये ॥ सप्तभिर्मुरवंसं
 मृणीत ॥ सप्तभिर्नाभेरुपया किंठे ॥ सप्तभिर्नाभेरथं जागृते
 मवमृज्या ॥ तान्येकी कृत्वा ॥ अद्भिः प्रोक्ष्या ॥ उद्द्विरस्या ॥
 अपउपस्पृश्या ॥ शुद्ध्यर्थं माचम्यमंत्रैराचामेत ॥ आपोहि
 ष्टा ० क्रकू ३ ॥ भूः दक्षिणतः ॥ भवः उत्तरतः ॥ स्रवः उत्तरे

॥ २
 २

ॐ ॥ प्रक्षः प्रसु ॐ अरतयो ॐ मेव स्ते जि चे न ते ज सानि
 ३ ॐ पामि ॥ वेद तृणेः स्त्रुवं सं मार्धि ॥ गोष्ठं मानिर्मृक्षं वाजिनं
 ३ ॐ ॥ सापल साह ॥ संमो ॥ ॥ त्रिरंततस्त्रिर्बाह्यतः स्त्रिरेवमू
 ले दैदुः संमू ज्य अद्रिः स ॥ स्पृश्य प्रतितण्यो प्रय छति ॥ ॥
 हैं ॥ वाचं प्राणं मानिर्मृक्षं वाजिनीत्वा सप साही ॥ संमोज्जि ॥
 ॐ हु व दु प भू तं ॥ चक्षुः श्रोत्रं मानिर्मृक्षं ० संमोज्जि ॥ ३

ध्रुवां ॥ प्रजां योनिमानिर्मृक्षं ० ज्मि ॥ प्राशि च हरणं ॥ रूपं व
 णं पशुभ्यो मानिर्मृक्षं न ज्मि ॥ संमार्गतृणान्यद्रिः स ॥ स्पृश्य
 गार्हपत्ये नु प्रहरति ॥ दिवः शित्यु मवत तं पथि म्याः कुकुभिः
 श्रितं ॥ तेन वय ॥ सहस्रं वल्गे न सपलं नाशयामसि हा ॥ अ
 नय इदं ॥ तामा ज्य मवे क्षयति ॥ मही नो पयो ह्यो व धानां ॥ रसो
 दध्ने नत्वा चक्षुषा वै क्षे सु प्रजा स्त्वा यो ॥ आ ज्य स्था ॥ ली गार्ह
 पत्ये धि श्रयति ॥ ते जो सि ॥ समिधमुपय स प्रा इ हरति ॥

ॐ नमः ॥

४ तेजोनुप्रेहि ॥ आज्यमाहवनीयेधिभ्रयति ॥ अग्नि
स्तेतेजोमाविनेत् ॥ अत्रेता ५ समिधं मध्यत आहव
नीयस्या १ व्या दधाति ॥ स्वाहा ॥ प्रजाप्रतयद्दंवा अग्नी
दग्नी ५ स्त्रिः स्त्रिसंमृदि ॥ त्रिर्मध्यमं ॥ त्रिर्दक्षणाध्वं ॥
त्रिरुत्तराध्वं ॥ त्रिरा आवनीयमुपवा जयति ॥ अग्नेवा
जजिद्वा जंहाते सरिष्यंतं वा जं जेष्यंतं वा जिनं वा जजि
वा जजि स्याये संजुमं नादमं नाधाय ॥ अध्वर्युः ॥ ॐ
माग्नि

ग्नी रुदितस्त्रिर्हृद ॥ संप्रैषमाहा ॥ प्रोक्षणीरासादयेध्मावर्हि
रुपसादयस्त्रुवंचस्त्रुचश्च संमृद्विपत्नी ५ संनद्या ज्येनो
देहि ॥ प्रोक्षणीरभिपूर्यो ॥ अध्वर्यवेप्रयद्यति ॥ जग्नी
ध्रः ॥ प्रणातोतरतः प्रागगमिध्मं तदुतरतोवर्हिर्निधाय ॥
दक्षिणेनस्त्रुवंजहूपभतोसंमेनध्रुवं प्राशित्रहरणं वेद
परिवाप्तनानिचादाय ॥ गार्हपत्येप्रतिनपतिभप्रसु

आग्नी-प्र-

॥ आग्नीध्रप्रयोगः ॥

॥ २ ॥

प्रगो ०

वा २ सं वा जि नं वा ज जि तं वा ज जि सा ये सं मा र्ज्म नि मं
॥ ५ ॥ त्रा रु द मं त्रा द्या या ॥ १ यो भू ता ना म धि प ती रु द्र स्तं ति
च रो वृ षा ॥ प शू न स्मा के मा हि २ सी रे त द स्तु रु तं त व
स्वा हा ॥ ॐ आ व य ॥ अ स्तु श्रो ष ट् ॥ अ ध्व र्युः ॥ अ
ग्नी तू ॥ आ ग्नी ध्रः ॥ सं व द स्वा ॥ अ ग न् ॥ श्रो ष ट् ॥
अ नु प्र ह रा ॥ आ ग्नी ध्रो ष ड व त आ ज्यं प्रा श य ॥ तू

ॐ आवय ॥ अस्तु श्रौषट् ॥ अ० ध्वर्युराग्नीध्रो बर्हिषि मार्जये
ते तूष्णीं ॥ ब्रह्मणे प्राशितं परिहर ॥ आग्नीध्र उदककमंडलुस
हितं अग्नेणाहुवनीयं परितपति ॥ अ० ध्वर्युराग्नीध्रो स सदश
कृत्वः प्राणायामः ॥ कद्रुदं कस्मा० ऐषाते कामदक्षिणेतां
नस्त्वांगिरसः प्रतिगृह्णातु ॥ अग्नीसकसकसंमृदि ॥
स्पयरहितेरिहितेरिध्मसन्नहनेः पूर्ववसकसरिधीसंमा
र्षि ॥ अग्ने वाजजिद्वा जं ताग्ने ससृवा ५ संवा जं जिगा